

si per singula breviter discurremus, manifestum fiet, quocumque modo id rex intellexerit, non posse applicari expositionem.

8. *Vulnus illud non potest sumi pro prima Gotthorum obsidione sub Alarico.* — Prima enim Gotthorum Romana obsessio ab Alarico facta est, anno Domini 410, et tunc quidem non negamus, per convenientem metaphoram dici posse, Romanam urbem lethale vulnus accepisse. Nihilominus tamen immerito dicitur Joannem de illo fuisse locutum, quia vulnus illud non fuit illatum bestiae in uno ex capitibus suis, ut ait Joannes, sed in ipso corpore bestiae, utique in ipsa civitate; caput enim quod tunc bestia illa habebat (ut rex ipse vult), Romana Sedes seu Pontifex Romanus erat. At Romana Sedes nihil mali per Alaricum passa est. Nam imprimis Innocentius, qui Romae praesidebat quando Alaricus illam pene destruxit, ad pacem inter Alaricum et imperatorem componendam discesserat; et Ravennae substiterat, *Deo ita providente, ne urbis videret excidium*, ut ait Orosius lib. 7, c. 39; et attigit Sozom., lib. 9, c. 7; et Nicephorus, lib. 13, c. 35, ubi subjungit, Alaricum suis concessisse, ut domos expilarent et opes diriperent, jussisse autem ut uni templo, in quo tumulus Apostoli Petri est, parcerent: *Quae res (inquit) in causa fuit, ne Roma omnis funditus interiret. Cum enim propter timorem plurimi confluisissent, ob Apostoli reverentiam servati, urbem denuo aedificiis restaurarunt.* Igitur neque Petri sedes, neque persona Pontificis, qui tunc sedebat, vulnus accepit, sed civitas ipsa, quae propter vitiorum multitudinem, et praesertim propter reliquias idololatriae cladem illam accepisse creditur, ut iidem auctores et multi alii tradunt. Ergo non recte accommodantur ad illud excidium verba Joannis dicentis: *Vidi unum de capitibus suis quasi occisum in mortem.*

9. *Regis expositio non stat cum aliis verbis ejusdem capituli.* — Unde multo minus potest altera pars illius prophetiae huic interpretationi adaptari; ait enim Joannes, *plagam mortis, quam unum caput bestiae acceperat, curatam esse, et admiratam esse universam terram post bestiam*, nimirum post Antichristum, de quo subditur: *Et adoraverunt draconem, qui dederat potestatem bestiae, et adoraverunt bestiam, dicentes: Quis similis bestiae?* Utique quia modo quodam extraordinario et mirabili plagam mortis curavit, ut omnes exponunt. A qua interpretatione non discrepat rex cum subdit: *Atque ita illud lethale vul-*

nus, quod a Gotthis et Vandalis acceperat, curabitur in illo capite, sive rege Antichristo, qui deinde exurget. Hoc autem subsistere non potest, si ea, quae historiae tradunt, cum his quae rex ipse alibi supponit, conferantur. Nam vulnus Romae illatum a Gotthis, duce Alarico, statim curatum est, non extraordinario modo, aut virtute daemonis, sed speciali Dei providentia, cooperantibus hominibus communi et ordinario modo. Ait enim Augustinus, in tractatu seu sermone de excidio urbis, Deum speciali providentia noluisse tunc Romam destruere, sed castigare, et ideo multos cives salvos servasse, a quibus postea civitas instauraretur. Quod amplius declaravit Nicephorus, loco et verbis supra citatis, dicens, *cum ad D. Petri templum plurimi confluisissent, ob Apostoli reverentiam servatos, Urbem denuo aedificiis instaurasse.* Quae instauratio per paucos annos fere ad perfectionem perducere potuit.

10. *Roma Vandalorum obsidione vulnus in capite non accepit.* — Post annos vero quadraginta quinque Gensericus, rex Vandalorum, Urbem obsedit, et incendere ac demoliri incœpit, et ita Romae, jam a priori plaga curata, novam intulit. Illa autem plaga non solum caput Urbis non attigit, verum etiam interventu ejusdem capituli factum est, ut Urbs ipsa a lethali vulnere, non tam curata fuerit, quam divina providentia praeservata. Unde Sanctus Leo Papa, in sermone de Octav. Apostol.: *Quis hanc (inquit) urbem reformavit saluti? quis a captivitate eruit? quis a cœde defendit? Ludus Circensium, an cura Sanctorum? quorum utique precibus divina censura flexa sententia est, ut qui merebamur iram, servaremur ad veniam?* Et infra: *Liberatam nostram, non sicut opinantur impii, stellarum effectibus, sed ineffabilis omnipotentis Dei misericordiae deputantes, qui corda furentium barbarorum mitigare dignatus est.* Hoc autem fecisse Deum intercessionem ejusdem Sancti Leonis, refert Paulus diaconus, lib. 45, dicens: *Occursu Leonis Papae mitigatus est Gensericus; ab incendio, cœdibus, atque suppliciis urbem immunem servavit.* Addit vero, omnibus opibus ablati, plures Christianos in Africam adduxisse. Illud autem nec dici potest lethale vulnus, et facile reparari potuit, ut per se notum est.

11. *Odoacer Romam occupavit, non tamen vastavit.* — Ulterius vero post viginti fere annos jam Urbe instaurata, iterum illam obsedit, et occupavit Odoacer, rex Erulorum, an-

no 476, ut Evagr., lib. 2 Histor., cap. 16, et Nicephorus, lib. 16, cap. 11, et Cassiodorus, in Chron., referunt, qui tamen non civitatem incendisse aut destruxisse, sed tantum occupasse dicunt. Imo de illo ait Cassiodorus, *cum extinctis adversariis Italiae libere dominaretur, modeste, ac temperate tantum usum esse felicitate.* Nullum ergo lethale vulnus tunc inflictum est Romae civitati, nec proprio imperio, quo tunc regebatur, id est, Pontificio; nam Simplicius, qui tunc praesidebat, nec dignitate, nec civitate sua privatus est, aut imminutus, sed civitas in eodem statu, in quo antea erat, in Simplicio, et successoribus ejus, Felice III et Gelasio, toto tempore, quo Odoacer vixit, perseveravit.

12. *Totila Romam graviter afflixit, sed non lethali vulnere.* — Denique, anno Domini 547 et 550, Totila, Gotthorum rex, Romam vexavit et occupavit, et ex parte diripuit ac diruit, non tamen lethale vulnus infixit, et illud quaecumque fuit, statim reparatum est, seu curatum. Nam in primo ingressu, interventu Pelagii tunc diaconi, et postea Papae, ejus nominis primi, et Belisarii ducis, tam cum Romanis quam cum ipsa civitate benigne se gessit, et quamvis partem murorum everterit, paulo post per eundem Belisarium instaurati sunt. In secundo vero ingressu, licet Totila in principio Urbem demoliri et destruere tentaverit, tandem vero et habitatores ejus revocavit, et ipsam novis aedificiis munivit et illustravit. Ergo multo minus eo tempore recepit Roma lethalem plagam, aut expectare illam oportuit Antichristum, qui eam a sua plaga curaret.

13. *Argumento ad hominem regis Angliæ assertio refellitur.* — Accedit, post has omnes plagas seu persecutiones, bestiam illam, seu Romanam urbem per 56 annos sanam et integram in pace sub eodem imperio Pontificio, et in eadem fide perseverasse (etiam ex sententia regis et Protestantium) priusquam incœperit Antichristus, quem ipsi confingunt. Rex enim ait, Ecclesiam Romanam cœpisse esse Antichristianam anno 606; ultima vero Romana irruptio anno 550 præcessit, ut dixi; ergo quando venit illud tempus, jam non habebat bestia plagam, quae sub Antichristo sanaretur. Multoque minus accommodari potest, quod Joannes addit, *admiratam esse universam terram post bestiam*, utique propter curationem vulneris lethalis. Neque etiam ex eo tempore, vel ob illud factum potentia Romanae civitatis aut Romani Pontificis major

visa est mundo, ut propterea omnes bestiam adorarent, dicentes: *Quis similis bestiae, et quis pugnare poterit cum ea?* Nec denique eo quod excidium Romanum in quacumque ex dictis obsidionibus factum postea instauratum est, nec ex modo quo plaga illa curata est, colligi potest quod Joannes ait, *draconem dedisse potestatem bestiae.* Nemo enim unquam cogitavit, instauratorem illam factam esse virtute daemonis, sed divina virtute et providentia, quae voluit populum suum corripere, non perdere, ut recte dixit Augustinus, in dicto tractatu de Excidio urbis, et lib. 1 de Civitat., c. 1; unde nullus, nisi amens vel ethnicus, inde potuit ad draconem adorandum, sed potius ad Deum laudandum et glorificandum, excitari; ergo nihil eorum, quae Joannes eo loco prædicit, potest secundum illam frustra cogitatam expositionem accommodari.

14. *Male verba quædam Joannis textui adduntur.* — Ex quibus tandem manifestum est, ultima verba, quae ad suam interpretationem rex adjecit, dicens: *Plaga mortis curabitur in suo capite, sive rege Antichristo, qui deinde exurget, atque ad diuturnum tempus regno potietur*, hæc (inquam) verba ultima (quae ad præsentem causam solum pertinebant), sine ullo fundamento in illa visione seu prophetia Joannis, a rege addita esse. Nam ibi nihil docet Joannes de duratione diuturna regni Antichristi; imo de bestia illa, quae in uno de suis capitibus vulnus acceperat, et sanata fuerat, dicit: *Et data est ei potestas facere menses quadraginta duos, facere (inquit) ea omnia quae ibi declarantur, scilicet, loqui blasphemias contra Deum, et contra eos qui in caelo habitant, et facere bellum cum Sanctis, etc., quibus persecutio et impietas Antichristi describitur.* Ergo illa diuturna duratio Antichristi non solum sine fundamento in illo textu, sed etiam contra ejus verba excogitata est.

CAPUT VII.

ALTERI OBJECTIONI REGIS ANGLIÆ EX CAP. 18
APOCALYPSIS DESUMPTÆ SATISFIT.

1. *Secunda regis Angliæ ex Apocalypsi obiectio.* — Secundo ac præcipue colligit rex Angliæ hanc diuturnitatem regni Antichristi ex loco alio Apocalypsis 18, ubi prius describitur ingens casus et interitus civitatis magnæ Babyloniae, quam rex Romanam esse suppo-

nit, et deinde prædicatur maximus planctus regum et mercatorum terræ super illam, et timor ex admiratione desolationis ejus. Unde rex Angliæ sic concludit: *Ex illo gravissimo planctu, planissime constat regnum Antichristi longius triennio et semestri spatio, aut unius hominis ætate duraturum.* Hoc autem probat, quia reges qui cum ea fornicati sunt, et in deliciis vixerunt, tempus habuisse diuturnius ad magnam illam necessitudinem contrahendam oportuit. Mercatores autem terræ sic ejus, dum stetit, prolux copias et felicitatem ostentant, quasi suarum fuisset emporium divitiarum, quæ tam exiguo tempore non polerant, ac ne uno quidem sæculo coarcescari. Ex his ergo duabus conjecturis concludit rex, esse necessarium ut regnum Antichristi non trium annorum, nec tantum unius hominis vitæ, imo nec unius sæculi, sed plurium futurum sit; quomodo autem ex illis conjecturis hoc sequatur, non declarat, cum tamen inter se nullam connexionem habere videantur, ut a me breviter explicabitur.

2. *Babylon alia vera, alia mystica.* — Prius vero necesse est exponere quæ sit illa Babylon, de qua Joannes, tam in hoc cap. 18, quam in præcedentibus loquitur. Duplex enim ab hominibus distinguitur Babylon, una materialis et propria, in Chaldæa sita, quæ initium imperii Chaldæorum fuit; alia mystica. Et licet Andreas, cap. 53, de utraque censeat posse Joannem intelligi, cæteri tamen omnes pro certo supponunt, non loqui Joannem de propria Babylone, quod et ipse satis indicavit cap. 17, dicens, fuisse in fronte civitatis scriptum: *Mysterium, Babylon magna*, illique multa attribuit, quæ non recte veræ Babylonis accommodantur. Loquitur ergo Joannes de Babylone mystica; quæ autem illa sit inquiri. In quo solum invenio Aretam, qui c. 53, illam Babylonem, de qua Joannes loquitur c. 16, in fine, Constantinopolim esse interpretatus fuerit, sed sine fundamento in Scriptura vel ratione.

3. *Babylon dicitur universus mundus.* — Duæ igitur sunt probabiles expositiones: una est, hanc Babylonem esse universum mundum quoad pravorem congregationem, quam Augustinus diaboli civitatem appellavit in libris de Civitate, præsertim in 18, a principio. Unde, Enarrat. 2 in Psal. 26, sic ait: *Est quedam civitas, quæ Babylonia dicitur. Civitas ista societas est omnium impiorum ab Oriente usque ad Occidentem, ipsa habet regnum terrenum, etc.* Et Enarrat. in Psalm. 61:

Omnes (inquit) qui terrena sapiunt, omnes, qui felicitatem terrenam Deo præferunt, omnes qui sua quærent, non quæ Jesu Christi, ad eam civitatem pertinent, quæ dicitur Babylonia mystice, et habet regem diabolum. Idemque repetit Enarrat. in Psal. 28, circa id: *Memorero Raab et Babylonis scientium me¹; Babylon (ait) civitas dicitur secundum sæculum, una civitas iniqua Babylon, omnes iniqui ad Babylonem pertinent, etc.* De hac ergo Babylone exponunt dictum locum Apocalypsis graves et antiqui expositores, Beda, Victori., Tyconi., homil. 16 in Apocalyp. ; Anselmus, Primas, necnon etiam Ambrosius ac Augustinus, in Commentariis quæ sub nomine illorum inter illorum opera feruntur, præter alios modernos expositores in eum locum. Et idem docuit Aretas, suo c. 41, 42, 53 et 55, licet aliis locis aliter interpretari videatur. Nec dissentit Andre., licet ad alias etiam Babylones verba accommodet. Expresse et optime Prosper, in Dimidio temporis, capite septimo, ubi ita exponit illud Psal. *Filia Babylonis misera, etc.*

4. Possunt etiam pro hac expositione referri Petrus Damianus, epistola tertia ad Blancam, capite 12, quatenus ait, omnem animam iniquam nomine Babylonis comprehendit. Et de pœnis inferni verba illa exponit: *Quantum glorificavit se, et in deliciis fuit, tantum date illi tormentorum².* Et hoc etiam habet Pacianus, Parænes. de Pœnit., in fine. Et similiter D. Aug., Psal. 149, exponit illa verba capitis 18 Apocal. : *Duplicate duplicia secundum opera ejus, in poculo, quo miscuit, miscete illi duplicia*; intelligitque dicta esse de mundo qui nomine Babylonis significatur, licet prædicta verba non ad litteram referat, sed: *Sic, ait, scriptum est: Reddite illi duplum, ad quod fecit.* Atque ex hismet verbis seu locis fit probabilis hæc expositio. Et præterea ex illis: *Facta est habitatio demoniorum, et custodia omnis spiritus immundi³.* Hæc enim propriissime de civitate impiorum dicuntur, et vix in aliquam particularem civitatem convenire possunt. Item illa: *Exi de ea, populus meus, ne particeps sis delictorum ejus⁴,* quæ sic exponit Cyprian., l. de Lapsis. Sicut etiam illa: *Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes.* Item illa: *Quia in veneficiis*

¹ Psal. 86.

² Gagnajus et Melo in Apocal.

³ Apoc. 18.

⁴ Apoc. 18.

tuis erraverunt omnes gentes, et in ea sanguis Prophetarum et Sanctorum inventus est, et omnium qui interfecti sunt in terra. Hæc enim non videntur posse nisi civitati universum orbem occupanti adaptari; hæc autem est civitatis impiorum; bene ergo illa per Babylonem intelligitur. Idemque confirmat Aretas, suo cap. 41, ex illo adjectivo, quo sæpe illa civitas magna vocatur; putat enim non poni ad distinctionem civitatis parvæ (sic enim parum emphasis haberet, et nihil magnum significaret), sed ad denotandam absolutam magnitudinem, id est, universalitatem illius civitatis; nam omnia loca et omnia tempora occupavit, quod videtur etiam significare Hieronymus, epistola decima septima ad Marcell., non hoc caput, sed decimum tertium Apocalypsis explicando.

5. Neque est difficile ad hanc significationem Babylonis cætera omnia, quæ in c. 17 de illa dicuntur, accommodare; nam Babylon, in hac significatione sumpta, non est aliud quam mundus in malam partem acceptus, prout est frequens in sacra Scriptura, ut 1 Joan. 5: *Mundus totus in maligno positus est, et hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra*; et Christus, Joan. 15: *Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit.* Unde inter tres præcipuos salutis animarum inimicos mundus numeratur; et intellectus creditur a Joanne, 1 can., c. 2, per *superbiam vitæ*, de qua statim subjungit, *quæ ex mundo est.* Hac ergo ratione recte dicitur de hac Babylone mundi, *sedere super aquas multas, super populos, gentes, et linguas*, ut infra idem Joannes declarat. Vocatur etiam *meretrix magna*, quia revera de vino fornicationis ejus liberunt omnes gentes, et reges cum illa fornicati sunt, et mercatores terræ de virtute deliciarum ejus divites facti sunt¹, et similia, quibus vanitas et mundi malitia optime describitur. Ac tandem merito de illa dicitur, esse *ebriam de sanguine Sanctorum, et de sanguine Martyrum Jesu*, quia omnes impii Sanctos persecuti sunt, et Martyres in universis mundi provinciis sanguinem suum pro Jesu Christo fuderunt.

6. *Babylon hæc destruetur, cum impii perierint.* — Sicut autem hæc Babylon non est de lapidibus facta, sed ex hominibus pravis coalescit, ut dixit Tycon., dicta hom. 16, ita ejus excidium non consistet in murorum et ædificiorum demolitione aut incendio, sed in ulti-

ma impiorum omnium perditione. Et ita hæc Babylon non per Antichristum, nec ante diem judicii destruetur, sed ipso judicii die, et per Christum, et Angelos, ejus justitiæ ministros. Unde dicitur Apoc. 18: *In uno die venient plagæ ejus, mors, et luctus, et fames, et igne comburetur, quia fortis est Deus, qui judicabit illam.*

7. *Obiectio.* — *Solutio.* — Dices: quomodo ergo reges terræ et mercatores flebunt illam, et longe fient propter timorem tormentorum ejus¹, cum ipsi membra sint illius civitatis, et tormenta ejus vitare non possint. Respondeo, imo hac ratione merito ploratos, quia plangent se super illam, ut ibidem dicitur, et quia valde horrebunt illa tormenta, dicuntur longe stare, utique non corpore, sed affectu, ita ut quantum in se est fugere cupiant, sed non possint. Denique juxta hanc expositionem verum quidem est quod rex Angliæ assumit, reges et mercatores terræ non nisi diuturno tempore amicitiam et negotiationem habuisse cum illa civitate, inde autem non sequitur Antichristum longo tempore regnaturum, sed civitatem malorum per multa sæcula durare, priusquam a Deo judicetur et puniatur.

8. *Babylonis nomine etiam Roma significatur.* — *Id de Roma Ethnica, non religiosa dicitur.* — Secunda expositio est, ut Babylonis nomine ibi Roma significetur; ita ut ibi prædicetur destructionem, et stupendam Urbis ultionem divinam ante finem mundi futuram esse. Quod enim Babylonis nomine Roma interdum significetur, clare tradit Augustinus, lib. 18 de Civit., c. 2, dicens, *veram Babylonem fuisse primam Romam, et veram Romam fuisse secundam Babylonem.* Et Hieronymus, de Script. eec., in Marco, Petrum ait, cum 1 epist., c. 5, inquit: *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta*, figuraliter Romam significasse², idemque habet Isaia 47, in princ., ita etiam exponens loca Apocalypsis. Et in epist. 17 ad Marcellam, de Roma exponit locum hunc Apoc. 17 et 18. Idem Isaia 24, Romam esse sentit spiritualem Babylonem, de qua Joannes loquitur. Idem habet Orosius, lib. 7 contra Paganos, c. 2. Et Tertullianus, lib. 3 contra Marcionem, c. 13, ubi Pamel. advertit, hoc intelligendum esse de Roma ethnica seu mundana, non de sancta Ecclesia ibi congregata. Satis enim

¹ Apoc. 18.

² Lorin., 1 Pet. 5, refert quamplures.

¹ Apoc. 18.

aperte illas distinxit Petrus, dicens: *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta.* Denique quod in hac significatione in Apocalypsi sumatur Babylon, satis communis interpretatio est inter antiquos et modernos Apocalypsim exponentes, tam in hoc capite 18, quam aliis, ut sunt Victorin., Andre., Arethas, Riberus, Viegas; item Bellarminus, lib. 3 de Summo Pontif., cap. 13; Sander., lib. 8 de Visib. monarch., cap. 8, et alii complures. Estque probabilis expositio, quia Joannes, cap. 17 (si proprietates verborum teneatur), de speciali civitate loquitur, et in c. 18 non loquitur tantum de populo, sed etiam de materiali civitate, ut ex domibus et aliis ædificiis constante, et particulari loco terræ sita, quæ ab aliis terræ locis distare vel propinqua esse potest, ut indicant illa verba: *Longe stantes propter timorem tormentorum ejus, et illa: Omnis, qui in latum navigat, et nautæ, et omnes qui in mari operantur, longe steterunt, et clamaverunt videntes locum incendiarii ejus.* Si autem illa Babylon est civitas aliqua particularis, non potest certe esse nisi Roma, ut ex dictis satis constat, et ex superioribus capitibus ejusdem Apocalypsis est manifestum.

9. *Romam ante diem judicii delendam probabile est.* — Hac ergo admissa expositione, ex illa ad summum colligitur Romanam civitatem ante finem mundi delendam esse, et prorsus evertendam, etiam quoad materialia ædificia, et igni tradendam. Quod multi Catholici non solum sine rubore, sed etiam constanter docent ac defendunt, quos refert, eorumque sententias late describit Thomas Malvenda, lib. 4 de Antichristo, cap. 4 et 5; et quamvis ipse timeat in eorum descendere sententiam, ideoque aliis modis conetur loca Apocalypsis interpretari (quos nunc examinare, probare aut improbare non est necesse), nihilominus negari non potest sententiam illam probabilissimam esse, multumque et locis Apocalypsis et antiquis Patribus consentaneam, præsertim Hieronymo, cujus hæc sunt verba. Isai. 24: *Atteretur civitas vanitatis, sive omnis civitas, vel spiritualis Babylon, quæ sedet in septem montibus purpurata, cujus supplicia in Apocalypsi Joannis legimus.* Nec ab ea sententia discrepat libro secundo contra Jovinian., licet indicet prophetiam non esse absolutam, sed comminatoriam, dicens: *Ad te loquor, quæ scriptam in fronte blasphemiam Christi confessione delesti, etc.; maledictionem, quam tibi Salvator in Apocalypsi*

comminatus est, potes effugere per penitentiam, habens exemplum Ninivitarum. Accedit Lactantius, lib. 7, c. 25, qui testimonio sibyllæ confirmat, casuram et incendendam esse urbem caput orbis. *Et tunc (ait) quis dubitet venisse jam finem rebus humanis, orbique terrarum!* Et certe, supposita devastatione orbis, præsertim christiani, futura in fine mundi ante judicium, partim per decem reges, qui Antichristum præcedent, partim per ipsum Antichristum, qui majori potentia, et acerbitate ac odio, Christum et ejus Ecclesiam persequetur, per se probabilissimum est, aliquem vel plures eorum iruturos in Urbem, eamque penitus eversuros, ut Romanum nomen, imo et christianum, si possint, Roma deleta, prorsus extinguant.

10. *Tempus illius eversionis incertissimum est.* — Modus autem, ordo et tempus hujus eversionis, licet futuram esse supponamus, longe incertiora sunt quam ipsa eversio; nam de ipsa eversione habemus fundamentum in Scriptura, juxta probabilem sensum ejus, de cæteris autem circumstantiis fere nihil. Unde modus ille, quo vir eruditus, Thom. Malvenda, ultimum excidium Romanum describit, juxta eorum sententiam, qui de Romana urbe prophetias Apocalypsis intelligunt, neque ab omnibus illi videtur necessarius, aut cogente fundamento fultus. Ait enim Romam circa finem mundi ad plura et majora scelera et flagitia redituram, quam prius, cum esset ethnica, commiserit, nam et fidem negabit, et Pontificem a se abjiciet, et ecclesiasticos ordines trucidabit, et ad idololatriam redibit. Nam antiquam temporalem potentiam iterum recuperabit cum majori amplitudine, et imperii majestate, quam antea habuerit, decemque reges potentissimos sibi subjectos habebit, quorum opera Sanctos persequetur acerbius, et martyris crudelioribus afficiet, quam sub imperatoribus ethnicis passi fuerint. Postea vero intra breve tempus ait reges illos a Roma defecturos, et adversus illam insurrecturos, ac penitus deleturos, Deo id permittente, in vindictam scelerum ejus, tam præteritorum quam illo tempore præsentium. Hoc enim videtur indicasse Joan. Evangelista, cum eodem c. 18 dixit: *Quoniam pervenerunt peccata ejus usque ad cælum, et recordatus est Dominus iniquitatum ejus.* Credendum enim est Deum non permissurum tam grave Romæ supplicium, nisi ipsa prius antiquis peccatis nova super-

adderet, et ita iram Dei in se excitaret. Atque ad hunc modum accommodat cætera, quæ in hoc capite et præcedente Joannes prædicit. Ac tandem post destructionem Romæ a decem regibus factam, venturum esse dicit Antichristum, juxta alias prophetias supra tractatas.

11. *Impugnatur quoad primam partem.* — Hæc vero omnia, licet impossibilia non sint, neque cum aliqua prophetia aut promissione Romæ facta, quam ego sciam, repugnent, non videntur mihi necessaria, nec satis fundata. Nam (supposita expositione Babylonis, quam prosequimur) ex hoc loco Joannis solum habemus esse evertendam, ac penitus destruendam, ita ut *ultra jam non inveniatur*, ut ait Joannes, id est, non amplius instaurabitur, nec habitabitur, ideoque *nec tibia canentium, nec artificum, nec vocum molæ, nec lux lucernæ, nec vox sponsi et sponsæ amplius audientur aut inveniuntur in ea*, ut ibi dicitur. Erit ergo desolatio sempiterna, ideoque certum et exploratum videtur, oraculum illud, de Roma intellectum, in nullo præcedentium excidiorum Romanæ urbis, impletum esse, ut facile conjectabit lector, si attente ea, quæ de illis excidiis in capite præcedente diximus, cum verbis adnotatis præsentis prophetiæ contulerit. Imo inde valde probabile fit, tale excidium Romanum, si futurum est, non nisi prope finem mundi esse futurum, quamvis hoc in dicto c. 19 non asseratur, neque alibi sit prophetatum, et ideo minus certum sit. Inde tamen aliquo modo suadet, quia verisimile est tam mirabilem Urbis destructionem, et immanem sedis Apostolicæ persecutionem non nisi temporibus Antichristi vel prope illa esse futuram, quia illa fore videbitur tribulatio maxima Ecclesiæ, et in ea implebitur quod Daniel prædixit, cessaturum jure sacrificium, et similia.

12. *Impugnatur quoad secundam partem.* — Quod vero ante illam destructionem reditura sit Roma ad pristinam potentiam et temporale imperium, non video unde probari possit, quia non omnia, quæ hoc capite de Roma dicuntur, necesse est in ea inveniri in illo ultimo tempore, in quo destruetur, sed in toto discursu temporis ex quo fuit condita usque ad finem: *Quia (ut ibi dicitur) pervenerunt peccata ejus usque ad cælum, et recordatus est Dominus iniquitatum ejus*, utique omnium quæ in ea quovis tempore facta sunt. Quapropter etiam non video unde satis probetur, redituram Romam ad idololatriam, vel

ad similia scelera, quæ ex veri Dei ignoratione prodeunt, tum quia ut dicantur peccata pervenire usque ad cælum, satis est quod prioribus flagitiis impiorum semper addantur nova et gravissima peccata Christianorum quibus Deus magis quodammodo ad iram movetur, quam delictis hominum cæterorum ignorantium verum Deum, et fieri poterit ut in illo tempore peccata et flagitia in illa urbe multiplicentur cum majori luxu et corruptione, quam in præteritis christianitatis temporibus; tum etiam quia, licet illud excidium futurum sit in supplicium multitudinis pravæ, credibile est futurum etiam esse in probationem bonorum, et in purgationem et meritum prædestinatorum, ut de persecutione Antichristi Christus significat, et Patres ubique docent. Non erit ergo necessarium Romam ad idololatriam redire, ut illius destructionem Deus permittat.

13. *Impugnatur quoad tertiam.* — Quod denique additur, decem reges prius futuros esse subjectos temporali imperio Urbis, et postea esse contra illam insurrecturos, non video, quo fundamento asseratur. Nam quod hic ait Joannes, *reges terræ fornicatos esse cum illa, et plancturos se super illam*¹, ad summum indicat, illos futuros esse Romanæ civitatis amicos, vel forte prius illius scelera imitatos fuisse, postea vero naturali affectu ejus perditionem doluisse. Adde etiam non videri necessarium ut illi reges, qui prius fornicati erunt cum Babylonia, et postea plangent cum illa, sint illimet decem qui proxime antea adventum Antichristi regnabunt, sed alii reges terræ, qui non deerunt extra imperium Romanum, ut in Persia, in Africa, India, et aliis regionibus, qui fortasse usque ad mundi finem permanebunt. Denique non oportet per reges terræ intelligere solos supremos et principales reges terræ, sed etiam magnos principes et quasi regulos, ut sunt nunc multi duces et potentatus Italiæ et Germaniæ, et similes, qui ultra decem illos famosiores reges esse poterunt tempore destructionis urbis Romæ, et cum illa prius fornicari, non tantum per idololatriam, sed per alia vitia sectando mundi vanitatem, et postea de illius perditione dolere ac plangere.

14. Quocirca ex illo loco, supponendo per Babyloniæ Romam intelligi, solum potest certo colligi, Romam tandem aliquando esse omnino et irreparabiliter evertendam, unde

¹ Apoc. 18.

fit verisimilius id futurum esse prope diem iudicii, et tempore Antichristi, vel circa. In quo vero statu erit Roma proxime antequam destruat, tam in temporali imperio quam in spirituali et in fide, non video esse revelatum, nec cum fundamento definiri posse. Nullum vero est inconueniens quod, perseverando in fide, religione, et regimine, tam temporali quam spirituali per Apostolicam Sedem, sicut nunc est, in fine mundi destruat per aliquem tyrannum infidelem, sive paganism, sive apostatam. Sicut enim hoc magna ex parte contigit in tempore Alarici, ita poterit acerbius et omni ex parte in fine mundi consummari. Neque hoc est contra sanctitatem illius urbis, tum quia, non obstante fide, et præsencia Vicarii Christi, poterunt in illa ita multiplicari peccata, ut, conjuncta præcedentibus, Dei iudicium, juxta occulta consilia providentiæ ipsius, contra ipsam excitent. Tum etiam quia, licet civitas et capita ejus in fide permaneant, fieri poterit ut multitudine populi et præcipuorum civium, exemplo, et minis vel promissionibus tyrannorum infidelium corruptatur, et deficiat. Tum denique quia (ut dicebam) illud excidium non erit tantum propter vindictam, sed etiam ad probationem et multorum Martyrum perfectionem consummationem. Ideoque non est etiam contra promissiones factas Ecclesiæ et Sedi Apostolicæ de perseverantia in fide, et in cathedra Petri, quod Roma illo modo destruat, quia cathedra nunquam deficiet, nec fides ejus, sive in hoc, sive in illo loco consistat; ubique enim eadem erit, semperque Ecclesia visibilis durabit, etiam si vi persecutionis cogatur ad montes fugere, vel in locis occultis magna ex parte se abscondere.

13. *Incertum an ea destructio facienda sit ab Antichristo, vel aliquo ex ejus administris.* — Deinde neque ex illo loco, neque ex alio (quod ego sciam) satis colligi potest, an hæc ultima Romæ destructio ab ipsomet Antichristo perficienda sit et consummanda, vel ante illum, per aliquem, vel aliquos ex illis decem regibus qui in Romano orbe tunc regnabunt. Nam quod altero ex his modis futurum id sit, posita dicta expositione, fit valde probabile, quia, ut dixi, tam generale excidium urbis capituli mundi, tantaque Ecclesiæ calamitas et persecutio non potest a temporibus Antichristi multum distare, et ideo vel ab illo erit, vel ab his qui proxime illum antecedent. Itemque ex alio principio id fit multum credibile, quia vel ante deletum prorsus Roma-

num imperium Antichristus non veniet, vel per illum destructio Romani imperii consummabitur; tunc vero maxime delebitur Romanum imperium, quando Roma prorsus extincta fuerit, et e converso dum illa in suo statu perseveraverit, adhuc reliquæ Romani imperii durabunt. Ergo sicut imperium Romanum, ita et Urbs eodem tempore et sub eisdem tyrannis destruetur. Quod autem alterutro ex dictis modis contingere possit, et neuter illorum vel revelatus sit, vel repugnet revelatis, patet, quia nullibi revelatum est, Romanam urbem esse duraturam usque ad tempora Antichristi inclusive seu intrinsece, ut sic rem explicem; poterit ergo antea per decem reges destrui. Item non solum probabile est, sed etiam aliqui contendunt esse certum, ante adventum Antichristi imperium Romanum esse omnino per decem reges delendum; ergo probabile est ab eisdem esse Romam evertendam. Quod in capite etiam 17 Apocalypsis insinuat.

14. *Probabile est Romæ vastationem ab Antichristo consummandam.* — E contrario vero nullibi etiam est revelatum, Antichristum non esse venturum, donec Romana urbs sit destructa; ergo si per ipsum destruat, satis implebitur prophetia hujus capituli, quod tractamus, de destructione Babylonis. Item supra diximus esse valde probabile, et Patribus consentaneum, Romanum imperium, licet per decem reges, Antichristi proximos præcursores, ita sit dividendum et extenuandum, ut prope deleatur, per ipsum nihilominus Antichristum esse consummandam destructionem ejus; ergo per ipsum etiam poterit Roma destrui atque extinguere. Cum autem dico, *per ipsum*, non intelligo esse necessarium ut ipse Antichristus præsens sit in tali bello; satis est enim quod per se, vel duces suos, vel reges sibi subjectos id faciat. Itaque utroque modo potest intelligi quod de muliere fornicaria dicitur Apocalypsis 17, et de decem cornibus bestię, seu de decem regibus, quod *odient fornicariam, et desolatam facient illam, etc.*, si per fornicariam Romam, per bestiam autem, Antichristum intelligamus, ut est probabile, sed incertum, ut supra dixi, et 2 tom. tertiæ partis, disput. 56, sect. 2, ubi nihil aliud de ultimo Romæ excidio docui; imo de illo tanquam de re incerta locutus sum. Neque aliter loquitur Bellarminus, qui potius sentit Romam ab ipso Antichristo esse delendam. Nam lib. 3, c. 13, sic ait: *Antichristus odio habebit Romam, et cum ea pugnabit, eam-*

que desolabit et incendet. Idemque sentit lib. 4, c. 4, in fine. Eundemque dicendi modum sequitur Bozcius, lib. 24, c. 6, et citat Tertullianum, Lactant., Cyrillum, Chrysost., Ambros., Hieronymum et Augustinum.

17. *Concluditur, ex Apocal. 18 non colligi persecutionem Antichristi ultra tres annos cum semisse duraturam.* — Ultimo tandem (ut regi Jacobo respondeamus) dicimus, ex toto hoc cap. 18 Apocalypsis, vel ex destructione Urbis in illo prædicta, vel ex circumstantiis cum quibus describitur, colligi non posse persecutionem Antichristi, longiori tempore quam per triennium et semissem esse duraturam. Nam si decem reges Urbem demolituri sunt, licet bellum illud per plures annos duret, vel post illud Roma per plures annos destructa jaceat, nihilominus Antichristus postea veniens, poterit brevi tempore durare. Si vero ipsemet Antichristus Romam debellaturus est, poterit id facere, antequam spiritualem (ut ita dicam) persecutionem Ecclesiæ incipiat, dum temporale imperium acquirit, quod pluribus annis durare poterit, prout persecutionem antecedit, ut capite nono dicam. Et tunc poterit persecutio durare tantum brevi tempore dicto, ut per se manifestum est. Vel certe, licet demus, ipsam Urbis destructionem futuram esse partem Antichristianæ persecutionis, adhuc poterit triennio, imo biennio compleri quidquid de illa destructione Joannes præsignificat. Quia non solum intra annum, sed etiam intra menses paucos circumdari poterit et expugnari, et incendio tradi, et alia pati quæ ibi describuntur. Et paulo post sequi poterit gravissimus ille planctus regum et mercatorum, quem Joannes commemorat, nam si planctus ille futurus est in provinciis, et insulis Romæ vicinis, intra paucos dies poterit notitia incendii ad eas pervenire, ad remotiores autem intra plures, vel intra annum, planctus autem ipse breviori tempore poterit consummari.

18. Quod autem rex objicit, quia et reges ad contrahendam necessitudinem magnam illa Babylonia, et mercatores ad congerendas divitias, longiori tempore indigebunt, hoc (inquam) probat quidem, et reges et mercatores, et Babyloniam ipsam, longo et diuturno tempore esse duratura, priusquam Antichristus veniat, vel Babyloniam destruat, non vero probat destructionem ipsius urbis, vel planetum postea subsecutum futurum esse diuturnum. Tum quia hæc diversa sunt; tum etiam quia fræquenter illa, quæ multo

tempore durarunt, uno momento extinguere solent. Eo vel maxime quod in toto illo capite nullum est verbum de Antichristo; unde licet ea, quæ ibi narrantur, diuturnius tempus postularent, facile responderemus illa consummanda esse ante ortum Antichristum (ut declaravi posse evenire), ipsum vero Antichristum postea esse venturum, et brevi esse consummandum.

CAPUT VIII.

TERTIÆ OBJECTIONI REGIS ANGLIÆ, EX VARIIS NOVI TESTAMENTI VERBIS DESUMPTÆ, SATISFIT.

1. *Conterdit primo rex Angliæ positum tempus certum pro incerto.* — Tertio impugnat rex Angliæ fundamentum quo nitimur ad asserendum, Antichristi persecutionem brevi tempore duraturam. Contra quod duo objicit. Unum est, non esse necessarium Joannis de illo tempore loquentis verba in proprio sensu interpretari, quia inspecto more loquendi Prophetarum, satis commode potest metaphorice intelligi. Duplicem autem in illis verbis ipse meditatus est allegoriam: una est ut numerus certus pro incerto ponatur. Quia certum est Joannem id facere consuevisse, ut c. 7, cum duodecim millia salvandorum ex singulis tribubus numerat; et c. 9, cum ait: *Et numerus equestris exercitus vicies millies dena millia*¹, etc.; idemque habet alii in locis, præsertim c. 14, cum numerat: *Centum quadraginta quatuor mille virgines*², et c. 20, cum sæpius dicit, Christum regnaturum cum suis Sanctis *mille annis*, et c. 21, cum varios numeros mensurarum describit. Accedit quod Joannes in his numerationibus antiquos Prophetas imitatur, præsertim Danielelem, Ezechielem et Zachariam, apud quos sæpe sumitur numerus certus pro incerto, ut Daniel 7: *Decies millies centena millia ministrabant ei*, et alibi sæpe.

2. *Contendit secundo tempus a Joanne assignatum significare dimidietatem spiritualis hebdomadæ.* — Altera regis allegoria est, ut illa tria tempora et dimidium temporis neque annos neque certum tempus significant, sed dimidiam spiritualem hebdomadam: *Nam qui recordantur (ait) Joannem in visionibus morem Prophetarum imitari, admodum verisimile es-*

¹ Apoc. 7 et 9.² Apoc. 14, et 20, et 21.